

MED FOR
Nordland

Fylkestingsprogram for perioden

2019 - 2023

Innhold

1. Innledning	3
2. Skape flere arbeidsplasser	4
3. Kunnskap i skolen	7
Høyere utdanning, forskning og innovasjon.....	10
4. Tannhelse.....	12
5. Integrering	13
6. Grønt skifte	14
7. Samferdsel og infrastruktur.....	15
Kollektivtrafikk og fylkesveier.....	16
Båt og ferge	17
8. En innbyggerorientert fylkeskommune	18
Trygg styring og bedre fylkesøkonomi	20
9. Frivillighet	21
10. Folkehelse.....	22
11. Kultur, museer, kulturminnevern og bibliotek.....	23
12. Nye oppgaver for fylkeskommunen	24

1. Innledning

Kommunene og fylkeskommunene er grunnmuren i det norske velferdssamfunnet og spiller en viktig rolle på alle samfunnsområder. Nordland Høyre vil ha trygge lokalsamfunn med gode velferdstilbud for innbyggerne, og et sterkt lokaldemokrati.

Gode velferdstjenester er viktig. Nordland Høyre vil at vi alle skal ha gode tjenester innenfor skole, folkehelse, tannhelse, kultur, båt, ferge, buss og vei. Skal vi lykkes med det, må det ligge en trygg og ansvarlig politikk i bunnen.

Nordland Høyre vil ha en effektiv, åpen og brukervennlig offentlig sektor som setter det enkelte menneske i sentrum, og som tilpasser seg den enkeltes behov. Vi ønsker en fylkeskommune som ivaretar sine roller som tjenesteyter, samfunnsutvikler, myndighetsutøver og demokratisk arena på en god måte for sine innbyggere.

For Nordland Høyre er det grunnleggende å bygge samfunnet nedenfra og opp. Vi lever i et samfunn der spesialisert fagkompetanse vil bli viktig for å løse fremtidens utfordringer, både med tanke på klima og miljø og antallet mennesker utenfor arbeidsdyktig alder, for å nevne noe.

Nordland Høyre vil:

- Alltid begrense bruk av offentlig inngrep og ekspropriasjon til et minimum.
- Sette enkeltmenneskets behov i sentrum, fordi ulike mennesker har ulike behov.
- Ha tro på mangfoldet og kvaliteten som skapes ved at flere leverandører, private og organisasjoner, kan yte sine tjenester for våre innbyggere.
- Være rause, moderate og løsningsorienterte.
- Stille seg positiv til å la kommuner som ønsker det, overta fylkeskommunale oppgaver.

2. Skape flere arbeidsplasser

Trygge arbeidsplasser er en forutsetning for velferden i samfunnet vårt. Et godt, bærekraftig og innovativt næringsliv er også en god medspiller i klima- og miljøpolitikken.

På tross av gode tider i næringslivet har mesteparten av fylket store demografiske utfordringer. Alt for få unge familier bosetter seg i Nordland. Det må derfor satses på å utvikle lokalsamfunn som er attraktive for unge familier. Dette arbeidet må skje i nært samarbeid med kommunene og frivillige aktører.

Nordland fylkeskommune skal oppfattes som «Ja-fylkeskommune» og møte nye ideer og utfordringer med et positivt grunnsyn. Et moderne og fremtidsrettet samfunn er tuftet på en positiv fylkeskommune som er løsningsorientert i møte med sine innbyggere og næringslivet.

Nordland Høyre vil at Nordland skal styrke og befeste seg som en regional og nasjonal motor for nærings- og samfunnsutvikling. For å få dette til vil vi arbeide for å ha en moderne og næringsfremmende infrastruktur og gode samferdselsløsninger. Vi vil bidra til samarbeid om et rikt kulturliv og arrangementer med ringvirkninger for næringslivet. Dette vil kreve at vi styrker samarbeidet innen og mellom næringslivet, offentlig sektor og kunnskapsmiljøene.

Nordland Høyre vil arbeide for at Nordland fylkeskommune og næringslivet i regionen tilbys gode møteplasser og et verdiskapende samarbeid. Vi vil ha en næringspolitikk der fylkeskommunen er en lyttende og aktiv tilrettelegger for eksisterende og fremtidig næringsliv i byene og regionen slik at man får utløst prosjekter som skaper vekst og nye arbeidsplasser i privat sektor i Nordland. Nordland Høyre vil at kommunen skal være en innovativ offentlig innkjøper og være en god samarbeidspartner for næringslivet.

Vi ønsker en fullstendig gjennomgang av eierskapet i fylkeskommunen med sikte på at man reduserer sitt eierskap i næringslivet, der det ikke er spesielle strategiske grunner for eierskapet.

Nordland Høyre vil:

- At det utarbeides et godt planverk som viser vilje til økt satsing på privat næringsliv og skaper bedre forutsigbarhet for næringslivet.
- Utvikle planer og rammevilkår som sikrer forutsigbarhet og attraktivitet for næringsvirksomhet både på land og i vann.
- Videreutvikle reiseliv som satsingsområde, og satse sterkt på å bygge landsdelen som en enda større internasjonal destinasjon.
- Ha en målrettet og offensiv reiselivssatsing innenfor tiltak som øker lønnsomheten i næringen gjennom sesongutvidelse og helårsturisme. Et viktig element for å lykkes med dette er en økt profesjonalisering av bransjen.
- Støtte prosjekter og tiltak som fremmer høyere kvalitet i reiselivsprodukter og -tjenester.
- At utnyttelsen av fylkets rike naturressurser i størst mulig grad danner grunnlag for aktivitet, innovasjon og næringsutvikling i fylket.
- Arbeide for en konsekvensutredning Nordland VI, VII og Troms II for å sikre et kunnskapsbasert beslutningsgrunnlag for eventuell petroleumsaktivitet i våre nærområder. Petroleumsvirksomhet i disse områdene må være underlagt de strengeste krav til helse, sikkerhet og miljø. Positiv sameksistens med fiskerinæringen i området vil være avgjørende for petroleumsaktivitet i disse områdene.
- Den kraftintensive industrien i Nordland må sikres stabil tilgang på nødvendige kraft til videre drift og utvikling. Vi vil også arbeide for at det legges til rette for mer industriell utnyttelse av kraftproduksjonen.
- Skape rammevilkår som gjør Nordland enda sterkere som en internasjonal aktør med en konkurransedyktig sjømatnæring. Nordland er landets største og viktigste sjømatfylke.
- Ta i bruk nye muligheter innenfor teknologi og utvikling i marine næringer gjennom en variert fiskeflåte. Nordland Høyre vil legge til rette for at en størst mulig del av denne veksten skjer i Nordland.

- Legge til rette for at en større andel av råstoffet som produseres og ilandføres i Nordland blir videreforedlet i Nordland og dermed bidrar til økt verdiskaping i mange lokalsamfunn langs Nordlandskysten.
- Være pådriver for å få utarbeidet kystsonerplaner i hele Nordland.
- Nordland har rike ressurser i form av fisk og havbruk. Nordland Høyre er sterkt kritisk til skatter eller avgifter som vil svekke bedrifters konkurransekraft og investeringsbehov, eller kommuners incitament for å legge til rette for aktivitet.
- Fiskerinæringen må leve med svingninger i kvoter, marked, rente og valuta. Det er viktig at de politiske rammene ligger fast, slik at næringen fortsatt kan investere og ha en positiv utvikling. Lønnsomheten i fiskeflåten gir grunnlag for fornying og å ta i bruk ny teknologi. Dette fører til mer attraktive arbeidsplasser og redusert miljøpåvirkning.
- Støtte ungdom som ønsker å etablere seg som fiskere.
- Aktivt støtte opp om næringslivets arbeid med å få etablerteksportløsninger av sjømat fra flyplasser i Nordland.
- Utvikle landbruket i Nordland videre og skape optimisme og fremtidstro. Utviklingen går mot større bruk der det er naturlig.
- Arbeide målrettet for økt rekruttering til landbruket. Et av virkemidlene vil være å sørge for et godt og attraktivt utdanningstilbud.
- Utvikle egne merkevarer fra Nordland og sammen med en satsing på bygdeturisme kan dette være et utgangspunkt for å gi landbruket i Nordland et bredere eksistensgrunnlag.
- Ha et aktivt skogbruk og legge grunnlaget for større verdiskapning.
- Holde rovdyrbestanden på et nivå som trykker husdyrhold over hele fylket.
- Legge til rette for økologisk og bærekraftig landbruks- og reindriftsvirksomhet.
- Arbeide for å gjøre Nordland attraktiv for offentlige arbeidsplasser som flyttes ut fra Oslo området.
- Nordland har unike kompetansemiljøer innen høyteknologi og Space. En etablering av et internasjonalt satellittskytefelt på Andøya kan bidra til at

kompetansemiljøene i hele Nordland kan videreutvikles. Nordland Høyre vil aktivt jobbe for at satellittskytefeltet skal realiseres.

- Ha fokus på innovasjon og entreprenørskap. Innenfor et globalisert kunnskapssamfunn, med økende grad av turbulens og kompleksitet vil dette bli stadig viktigere for bærekraftig verdiskaping og velferd. Verdiene som skapes gjennom innovasjon og entreprenørskap legger grunnlaget for den norske velferdsstaten.
- Bedre samspillet mellom videregående utdanning og næringslivet gjennom å oppmuntre til innovasjonsarbeid og involvering i lokale utviklingsplaner.
- Legge til rette for flere VTA plasser og styrking og fremsnakking av vekstbedriftene i Nordland.

3. Kunnskap i skolen

Kunnskap gir muligheter for alle. Nordland Høyre ønsker å skape en videregående skole som gir elevene nødvendige ferdigheter for at de kan realisere evnene, drømmene og ambisjonene sine uavhengig av bostedsadresse og sosial bakgrunn. Derfor må skolen være bygget rundt hver enkelt elev. For å få til det må Nordland fylkeskommune som skoleeier legge til rette for et godt læringsmiljø og dyktige lærere med relevant kompetanse.

Yrkesopplæring i bedrift kan settes i gang flere steder i fylket hvor befolkningsgrunnlaget for en egen videregående skole ikke er tilstede. Steigen-modellen er et godt verktøy for å sikre at enda flere kan bli det de ønsker. For de som ikke passer helt inn i det tradisjonelle skoleløpet, vil utradisjonelle skoleløp kunne fungere bedre. Mer tid i en bedrift enn på skolebenken er akkurat det noen elever trenger. Derfor ønsker Høyre å utvide Steigen-modellen til å gjelde flere plasser.

Selv om det er mye som går bra i videregående skole, er det fortsatt noen utfordringer. For mange elever, særlig gutter, blir hengende etter tidlig i skoleløpet og alt for mange faller i fra videregående opplæring.

Alle elever skal møte kvalifiserte lærere. En bedre videregående skole forutsetter en sterkere satsing på læreren som vi vet er den viktigste enkeltfaktoren for elevenes læring. Nordland Høyre ønsker gode og kvalifiserte lærere som har mulighet til å utvikle seg selv med flere karrieremuligheter i skolen og faglig påfyll gjennom etter- og videreutdanning. Videregående opplæring er det utdanningsnivået som har størst bruk av ukvalifiserte lærere. Behovet for å sikre at lærerne er kvalifiserte og for å gi videreutdanning i flere fag er stort. Blant annet må fylkeskommunen sørge for at flere yrkesfaglærere får mulighet til å ta treårig yrkesfaglærerutdanning.

Nordland Høyre vil opprettholde en skolestruktur for videregående skoler med sterke fagmiljøer. Elever bør ha mulighet til full fordypning i sentrale fag, særlig realfag vil ha en viktig rolle fremover.

Nordland Høyre ønsker en styrket skolehelsetjeneste og en kontinuerlig jobbing for å sikre at ingen utsettes for mobbing, rus og vold. Elever skal føle seg trygge på skolen, og vite at de har noen å prate med hvis de trenger. Vi trenger flere helsesøstre, i tillegg til skolepsykologer på større skoler. Ungdom sin psykiske helse vil være en prioritet for Høyre.

Nordland Høyre vil:

- Forbedre overgangen mellom ungdomsskole og videregående opplæring og videre til høyere utdanning.
- Jobbe målrettet for at flere elever fullfører videregående opplæring og ha som mål om at innen 2030 skal minst ni av ti elever som begynner i videregående opplæring, fullføre og bestå enten de går på studiespesialiserende eller yrkesfag.
- Jobbe for flere lærlingeplasser både i offentlig og privat sektor, gjennom offentlig innkjøp og ved å gå foran som et godt forbilde i fylkeskommunen.
- Evaluere kvaliteten i skolen og gjennomføre brukerundersøkelser blant elevene både på skolen og i lærebedriften.
- Ha full åpenhet om resultatene av nasjonale prøver og andre brukerundersøkelser og legge til rette for at skoler kan lære av hverandres erfaringer.

- Satse på en god rådgivningstjeneste og sikre en felles standard for karriereveiledning mellom grunnskole og videregående skole.
- Innføre fritt skolevalg.
- Sikre et bredt og desentralisert fagskoletilbud til innbyggerne i Nordland gjennom å styrke finansieringen og øke antallet studieplasser på fagskolene. Opprettelse av nye studieplasser må skje i tett dialog med lokalt arbeids- og næringsliv, spesielt innen fiskeri og industri.
- Intensivere arbeidet mot mobbing i skolen, inkludert digital mobbing.
- Tilby frivillig sommerskole før skolestart.
- Inngå samarbeid mellom videregående skoler og høyere utdanningsinstitusjoner for å sikre at elever som ønsker det, skal kunne ta fag på høyere nivå.
- Legge til rette for at flere lærere er kvalifiserte og får tilbud om videreutdanning.
- Jobbe for at flere videregående skoler kan tilby ekstra fordypning i realfag, språk og økonomi etter modell av Forskerlinja.
- Legge til rette for bedre samarbeid mellom fylkeskommunen og kommuner som ønsker å utvikle et tettere samarbeid mellom grunnskole og videregående skoler.
- Opprette flere lærlingplasser i fylkeskommunen.
- Sikre læreplasser til de som søker om det. De som ikke får tilbud om læreplass, må få rett til tilsvarende praktisk opplæring – over to år – i regi av skolen.
- Legge til rette for konkurranse om utvikling av digitale læremidler i skolen, for å få bedre kvalitet og flere tilbydere.
- Se på muligheten for raskere kontinuasjonseksamen for elever som har strøket til eksamen i videregående opplæring.
- Investere for å sikre forsvarlig og oppdatert utstyr i videregående opplæring.
- Starte pilotforsøk med færre karakterer i norskfagene.
- Legge til rette for mer tilpasset undervisning.
- Innføre anonym retting av sentrale prøver.
- Utvide Steigen-modellen til å gjelde flere plasser.
- Ha flere helsesøstre og skolepsykologer inn i skolen.

- Vurdere å etablere bemannede hybelhus for borteboende elever flere steder i fylket.
- Sikre elevenes digitale kompetanse gjennom tilrettelegging og bruk av digitale verktøy og læremidler.

Høyere utdanning, forskning og innovasjon

Nord universitet og UiT Norges Arktiske Universitet er viktige strategiske samarbeidspartnere for å utvikle kunnskapsgrunnet i regionen, og samtidig gir universitetene viktige bidrag til samfunnsutviklingen i regionen. Nord Universitet omfatter de gamle høgskolene i Nord - Trøndelag samt studiesteder på Helgeland og i Vesterålen, noe som gir muligheter for Nordland. Gjennom å utdanne gode og relevante kandidater til arbeidslivet, øker de regionens innovative muligheter, samtidig som de bidrar til velfungerende og gode lokalsamfunn.

Nordland Høyre vil bidra til at Nord universitet og UiT Norges Arktiske Universitet får gode rammebetingelser, og inviteres inn i fora som drøfter regional utvikling og prosjekter som har som mål å styrke verdiskapingen i fylket. Nordland Høyre vil også utvikle en god dialog med universitetene når det gjelder faglig profil både på forskning og utdanningsprogram, og innretningen på regionale utviklingsprogrammer, med en målsetning om å styrke forskningsbasert næringsutvikling.

Nordland stiller svakere når det gjelder registrert forskningsaktivitet både innenfor institusjonene og i næringslivet. Begge sektorene konkurrer dårligere i forhold til det Nasjonale forskningsprogrammet. Nordland Høyre vil ha en aktiv politikk for å rette opp denne skjevheten og styrke muligheten for å øke forskningsmidler til landsdelen. Innovasjonssystemer som klynger og nettverk blir stadig mer aktuelle for å styrke relasjonen mellom forskning og nyskaping i næringslivet eller i en mer innovativ offentlig sektor.

Nordland Høyre vil

- Bidra til at Nordland skal bli det beste stedet å studere, blant annet ved at kommuner og fylkeskommunen opptrer som gode vertskap for de studenter som vil studere i fylket.
- Arbeide for å øke utdanningsnivået i fylket ved etablering av flere desentraliserte studietilbud, gjennom godt samarbeid med Nord Universitet og UiT Norges Arktiske Universitet.
- Sterkere satsing på næringsrettet forskning og utnyttelse av fylkets naturgitte fortrinn, ved stimulering til deltakelse i flere nasjonale og internasjonale forskningsprogram.
- Formalisere samarbeidet med studentdemokratiene tilknyttet utdanningsinstitusjonene i fylket.
- Gi studentene en gitt tidsperiode med gratis kollektivkort mot at de melder flytting til Nordland.
- Legge til rette for økt studentboligutbygging gjennom god dialog med studentsamskipnaden og andre private aktører.
- Styrke forskning og utdanningene rettet mot næringslivet og offentlig tjenesteyting.
- Styrke bruken av internasjonale virkemidler innen utdanning i og forskning.

4. Tannhelse

Nordland Høyre mener det er nødvendig å styrke satsingen på forebyggende tannhelse, slik at Nordlands barn og unge ikke får hull i tennene. Alle i Nordland må ha tilgang til like godtannbehandling og våre brukere må bli møtt med moderne tannklinikker som er universelt utformet. Samtidig skal tannklinikkene være gode arbeidsplasser for de ansatte, med mer enn én tannbehandler per klinikk. Dette vil sikre nødvendig rekruttering og ønsket stabilitet i den offentlige tannhelsetjenesten.

Ifølge KOSTRA-tall (Kommune-stat-rapportering) for 2017 er tannhelsen blant barn og ungdom i Nordland under landsgjennomsnittet.

Nordland Høyre vil:

- At tannhelsen for barn og unge i Nordland i aldersgruppene 5, 12 og 18 år skal være blant de 3 beste fylkene i landet.
- God tannhelse hos barn har stor innvirkning for deres livskvalitet som voksne. Det er ingen åpenbare grunner til at tannhelsen blant barn og unge i Nordland skal være dårligere enn i resten av landet.
- Dette kan oppnås ved at det arbeides ut fra følgende tre effektmål:
- Forekomsten av karies («hull i tennene») reduseres gjennomsystematisk forebyggende arbeid.
- Tannklinikkene i Nordland skal være moderne, og det skal sikres at de ansatte har et arbeidsmiljø som bidrar til stabil bemanning og kompetanseutvikling.
- Flest mulig pasienter skal innenfor gitte økonomiske rammene ha kortest mulig reiseavstand.

5. Integrering

Integrering er en toveisprosess hvor myndighetene skal sikre gode muligheter og den enkelte innvandrere må stille opp med egeninnsats.

Den norske velferdsmodellen er avhengig av høy arbeidsdeltakelse, og flere innvandrere må inkluderes i arbeidslivet. En god integreringsprosess og et velfungerende samfunn forutsetter en felles forståelse for norsk samfunn og kultur.

Det er en selvfølge at det stilles krav til norskkunnskap og forståelse for det norske samfunnet for de som oppholder seg i Norge over tid. Dette krever en særlig innsats fra hver enkelt av de som skal leve i Norge. Frivillige organisasjoner spiller en viktig rolle i integreringsarbeidet, og Høyre vil legge til rette for at disse har gode rammevilkår for virksomheten sin.

En viktig del av integreringen er mer kunnskap. For asylsøkere som enda ikke har fått svar på søknaden er det bedre at de bruker tiden sin på noe meningsfullt, fremfor å kaste bort dyrebar tid på å kjede seg i et asylmottak. Flere unge asylsøkere skal få rett til videregående opplæring, og uavhengig av hvor de kommer til å ende opp vil de ha tilegnet seg dyrebar kunnskap.

Nordland Høyre vil:

- Ha gode videregående skoletilbud med norskopplæring for elever med innvandrerbakgrunn.
- Støtte prosjekter som idrettslag og andre frivillige organisasjoner setter i gang for å få flere innvandrerungdommer med i idrett og andre fritidsaktiviteter.
- Gi asylsøkere under 25 år rett til videregående opplæring.

6. Grønt skifte

Klima- og miljøutfordringene krever internasjonal, nasjonal og lokal innsats. Bedre ressursutnyttelse kan gi store gevinster for miljøet, økonomien og samfunnet. Råvarenes maksimale levetid må nyttiggjøres, og den totale avfallsmengden må reduseres. Det skaper arbeidsplasser, samtidig som det gir bedre miljø og økt verdiskaping for samfunnet.

Nordland Høyre vil:

- Ha en klimastrategi med konkrete forslag til utslippskutt i fylket.
- Prioritere tiltak med størst mulig reduksjon i klimagassutslipp pr. brukte krone, både på kort og lang sikt.
- Legge til rette for etablering av nye og klimavennlige energikilde prosjekter som hydrogen og biogass kraftverk i Nordland. Dette for å kutte utslipp ved å benytte allerede eksisterende næringer for å danne lønnsomme sirkulærøkonomiske prosjekter som reduserer klimagassutslipp.
- Stille krav til redusert bruk av plast hos fylkeskommunens enheter samt leverandører av tjenester og løsninger.
- Stille krav til redusert matsvinn i fylkeskommunale tjenester som videregående skoler, i tråd med målet om å redusere matsvinn med 50 prosent innen 2030.
- Legge til rette for sykkelparkeringer på skoler. Sikre at nye offentlige bygg holder nær nullenerginivå.
- Legge til rette for at fylkeskommuner bruker mest mulig trevirke og andre lav og nullutslippsløsninger i offentlige nybyggingsprosjekt.
- Stille krav om energimerke A i alle nye offentlige leiekontrakter, med en opptrappingsplan fra 2022 frem til 2025.
- Innføre lav- eller nullutslippsstandard ved kjøp av alle nye tjenestebiler, med mindre teknologien ikke er tilgjengelig for formålet.
- Sørge for at det blir etablert flere ladestasjoner for elbiler.
- Stille miljøkrav i alle fylkeskommunens anbud og innkjøp.

- Innføre et klimabestemt anskaffelsesreglement.
- Arbeide for reduksjon av grunnrente på vannkraft.
- Gå inn for å etablere "Nye Veier a/s" etter modell fra Sør-Norge.
- Fylkeskommunen får overført ansvaret for planlegging og utbygging av fiskerihavner.
- For å utføre det faglige ansvaret for dette vil Nordland fylkeskommune samarbeide nært med Kystverket, gjerne ved kjøp av tjenester fra denne statlige etaten.

7. Samferdsel og infrastruktur

Et konkurransedyktig næringsliv og trygge arbeidsplasser er avhengig av gode samferdselsløsninger, kommunikasjon og infrastruktur.

Vi ønsker gjennom samferdselstilbudet å styrke bo-, arbeids- og serviceregioner (BAS-regioner) i Nordland. En sterkere sammenknytning både mellom regionene og innad i regionene er viktig. Gjennom styrkingen av BAS-regionene legger vi også til rette for spredt bosetting og næringsutvikling i hele fylket. Samferdsel er grenseoverskridende. Gode grenseoverganger og tilgang til internasjonale transportnettverk er viktige for å sikre god markedstilgang for eksportrettet næringsliv, og utvikle nye muligheter for reiselivsnæringen

Fylkeskommunen er høringsinstans – i noen tilfeller også samarbeidspartner - i statlige samferdselsprosjekter i Nordland. Nordland har et stort behov for vesentlige utbedringer og kapasitetsøkning for gods- og persontransport på fylkets jernbanestrekninger. Det er også behov for en gjennomgående opprusting av europaveiene og en lufthavnstruktur tilpasset nordlandssamfunnets fremtidige behov. Et velfungerende næringsliv og samfunn må ha en tilfredsstillende rutefrekvens på fly. Nordland Høyre ønsker å fjerne seteavgiften.

Vi er opptatt av et godt samferdselstilbud som legger til rette for nyskaping, arbeidsplasser og et godt velferdstilbud. Nordland Høyre vil se på muligheter for å benytte andre anbudsmodeller enn de tradisjonelle. En prioritert oppgaver er å jobbe for økte nasjonale samferdselssatsinger innenfor vei, jernbane, sjøveien og luftfarten.

Kollektivtrafikk og fylkesveier

Transportsektoren står for en tredel av utslippene i Norge. Kommuner og fylkeskommuner har en stor mulighet til å påvirke miljøet. Blant annet ved å se byutvikling, arealplanlegging og transport i sammenheng, bruke sin innkjøpsmakt til å velge grønne alternativer og legge til rette for at persontransportveksten i byområdene kan tas med kollektivtransport, sykkel og gange. Da er det avgjørende at kollektivtransporten oppleves som rask, behagelig og punktlig.

Nordland Høyre er prinsipielt imot at fylkesveier i Nordland skal finansieres med bompenger. Flere strekninger har nasjonale funksjoner, både reiselivsmessig og ikke minst som særdeles viktige strekninger for industri-, fiskeri- og havbruksmiljøer i regionen. Plasseringer av innkrevingspunkt vil etter all sannsynlighet også dele kommuner. Flere fylkesveiestrekninger har fergesamband, krevende fjelloverganger, tunneler og en rekke rasutsatte strekninger. Nordland Høyre mener disse strekningene bør tilbakeføres til statlig eie.

Utviklingen av digitale løsninger er en del av fremtiden. Betalings-appen "Nordland" er ett godt eksempel på at man kan løse oppgaver lettere med hjelp av digitalisering.

Nordland Høyre vil:

- Prioritere drift og vedlikehold av fylkesveiene og få fast dekke.
- Stemme prinsipielt imot bompengefinansiering av fylkesveier.
- Tilrettelegge for nullutslippsteknologi i fergesektoren og sørge for tilstrekkelig kapasitet og hyppighet.
- Videreføre tilskuddsordninger og legge til rette for videreutbygging av bredbånd i områder der det ikke er kommersielt lønnsomt.

- Videreutvikle drosjenæringen som en viktig del av kollektivtransporten og med et sterkt kundeperspektiv.
- Legge til rette for trygg skolevei ved å bygge ut gang- og sykkelveier rundt skolene.
- Bruke nye løsninger, slik som offentlig-privat samarbeid (OPS), for å bygge mer effektivt.
- Ta initiativ for en mye bedre samkjøring av rutetidspunkter for båt, buss, tog og fly også over fylkesgrensene.
- Videreutvikle ordningen med sanntidsinformasjon på buss til å gjelde hele fylket.
- Utrede muligheten for reklame på buss.
- Videreutvikling av appen «Nordland» til å gjelde alle reiser med fylkeskommunens aktører i hele fylket.

Båt og ferge

Fergestrekningene er en integrert del av veien. Nordland Høyre mener det er avgjørende at fergene og rutetilbudet har en standard, kapasitet og frekvens som gjør at de ikke oppleves som unødige flaskehalsen i veinettet, men bidrar til god fremkommelighet. Vi vil derfor arbeide for å modernisere fergeflåten ytterligere og sørge for at folk og næringsliv får et godt og forutsigbart rutetilbud.

Mange av våre lokalsamfunn - med fastboende og et aktivt næringsliv - er avhengig av sjøveis transport for å få tilgang til resten av fylket og landet.

Nordland Høyre mener samferdselstilbudet langs sjøen i Nordland har store rom for forbedringer, og ikke i tilstrekkelig grad tar innover seg hvilke utfordringer kystbefolkningen i Nordland har.

Nordland Høyre vil:

- Tilpasse samferdselstilbudet til sjøs i samråd med både befolkningen og næringslivet gjennom en grundig prosess for å få etablert et ferge- og hurtigbåtkartet for Nordland.
- At hurtigbåtmateriellet har den standard som kreves, blant annet ved at det har kapasitet til gode samdriftsløsninger – eksempelvis ved at fartøyene kan frakte mindre mengder gods, i tillegg til passasjerer.
- At livskraftige lokalsamfunn langs Nordlandskysten utvikles gjennom å ha et helhetlig ferge- og hurtigrutetilbud.
- Gjennomføre et prøveprosjekt med gratis ferge/hurtigbåt.

8. En innbyggerorientert fylkeskommune

Fylkeskommunen skal være effektiv, åpen og serviceinnstilt og skal tilpasse seg den enkeltes behov, og gi innbyggere og næringsliv tjenester med høyt servicenivå. De skal oppleve fylkeskommunen som tilgjengelig og effektiv og de skal kunne ta gode og informerte valg for seg og sine nærmeste.

Nordland fylkeskommunen skal bruke mindre tid på administrasjon og mer tid på mennesker og tjenesteproduksjon. Om flere innbyggerhenvendelser løses digitalt vil kommunikasjon med innbyggere og næringsliv bli enklere, raskere og mindre ressurskrevende. Det er utelukkende positivt for alle parter. Innbyggere sparer tid og ressurser. Det gjør også fylkeskommunen, som kan flytte ressurser fra administrasjon til tjenesteproduksjon.

Nordland Høyre vil

- Gjøre det enklere for innbyggerne og næringsliv å kontakte fylkeskommunen gjennom å etablere et prinsipp om «én dør inn» til fylkeskommunen.

- Ha som hovedregel at all kommunikasjon mellom innbyggere og fylkeskommunen skal skje digitalt. Som igjen betyr at det må legges til rette for å styrke den digitale kompetansen til ansatte i offentlig sektor.
- At saksbehandling som ikke krever betydelig skjønnsutøvelse skal automatiseres i størst mulig grad.
- Basere offentlig innhenting av informasjon på «bare én gang»-prinsippet.
- Etablere en egen «Minside» hvor innbyggeren kan se status på sine saker og henvendelse, og ha tilgang til all korrespondanse mellom seg og fylkeskommunen.
- Gjennom innkjøp av IKT- systemer bidra til konkurranse, mangfold og utvikling av privat næringsliv, fremfor å utvikle egne kommunale IKT- systemer eller tjenester.
- Gjennomføre nye digitaliseringsprosjekter og fornye gamle digitale løsninger, og vurdere nye digitale løsninger som kan styrke innbyggernes medvirkningsmulighet.
- Innføre flere helelektroniske tjenester hvor innbyggerne får løst sin henvendelse der og da.
- Ta mer i bruk nasjonale komponenter og fellesregistre som Altinn, ID-porten, Matrikkelen, Enhetsregistret og Folkeregisteret i utviklingen av elektroniske tjenester.
- Utvikle nye nettsider som er brukerorientert og mer tilgjengelige, og man må sørge for at nettsidene og elektroniske tjenester er universell utformet.
- Frigi offentlig data, som kartdata, slik at andre aktører kan bruke dem.
- Redusere aktiviteter som svekker konkurransen og øker sysselsettingen i det offentlige, og slippe til flere små og mellomstore aktører som kan levere digitale løsninger.
- Være positiv til at aggregerte anonyme data kan brukes til å forbedre kvaliteten på offentlige tjenester.
- Vurdere å tilby møter og konsultasjoner utenfor kommunens normale kontortid, slik at innbyggerne ikke må være borte fra jobb eller skole for å få bistand.

- Arbeide for å gjøre fylkeskommunens arbeids- og publikumsbygg universelt utformet.
- Arbeide for å tilgjengeliggjøre kultur, idrett og friluft for alle gjennom universell utforming.
- Sikre at LHBTIQ-perspektivet er innarbeidet i rutiner for varsling og en integrert del av HR-systemet

Trygg styring og bedre fylkesøkonomi

Høyre behandler skattebetalernes penger med respekt, og unngår å belaste husholdninger og arbeidsplasser med unødige skatteregninger.

Derfor skal vi hele tiden sette tæring etter næring, og søke etter nye måter å drive fylkeskommunen på, så vi får bedre tjenester for de pengene vi har. Nordland Høyre vil føre en ansvarlig økonomisk politikk gjennom å prioritere bedre, jobbe smartere og konsentrere seg om fylkeskommunens kjerneoppgaver. Høyre mener fylkeskommunen må driftes mest mulig kostnadseffektivt slik at kvaliteten på tjenestetilbudet er god. Høyre ønsker en effektiv og åpen offentlig sektor, slik at innsatsen kan nå frem til de som trenger den mest. En stor del av velferdsstatens tjenester ytes av kommunene og fylkeskommunene, som opplever økte forventninger og krav til kvalitet.

Fylkeskommunene vil stå overfor de samme prøvelsene som staten med stigende utgifter og avtagende inntekter. Den fylkeskommunale gjelden må holdes under kontroll. Smartere løsninger vil ikke si kutt, men en like god tjeneste på en bedre måte.

Nordland Høyre tilrår ikke at parlamentarisk styringsordning videreføres etter fylkestingsvalget i 2019. Bakgrunnen for dette er at styringsformen har ført til en svekkelse av demokratiet ved at opposisjonen mister innsyn i behandling av saker, og at flere saker behandles uten offentlig innsyn. Styringsmodellen har også utviklet seg til å bli mer kostbar enn formannskapsmodellen.

Nordland Høyre vil:

- Drive en nøktern og forutsigbar økonomistyring som holder kontroll på kostnader og gjeld.
- Bruke innovative offentlige anskaffelser for å velge de smarte løsningene for fylkeskommunen og styrke konkurranseevnen for næringslivet.
- Stimulere til effektiv drift slik at mer ressurser kan brukes til å styrke kvaliteten på tjenestene.
- Gjennomgå interne regler og rutiner i samarbeid med fylkeskommunens ansatte for å fange unødvendige «tidstyver».
- Avholde digitale møter der det er mer hensiktsmessig enn å møtes fysisk.
- Bli en klarspråk-fylkeskommune som kommuniserer med innbyggerne på en enkel og tilgjengelig måte, og unngår misforståelser og merarbeid.
- Programfeste en aktiv holdning mot diskriminering fra samarbeidspartnere, og revurdering av avtale med eller støtte til samarbeidspartnere som ikke følger opp dette.
- Ha formannskapsmodell som styringsform av fylkeskommunen.

9. Frivillighet

Frivillighet, kultur og fritid er det som skaper mening i hverdagen, møteplasser mellom mennesker, og tilhørighet til lokalsamfunnet.

Å delta i frivillig aktivitet, har samtidig store folkehelsegevinster for alle lag av folket, fysisk så vel som psykisk. Høyre-fylkeskommuner skal være «ja-fylkeskommuner» og være positive til at initiativer fra det sivile samfunnet kan være med på å løse utfordringer som kommuner og fylkeskommuner møter. Frivillige organisasjoner kan bidra på mange områder, men det må skje på frivillighetens premisser.

Nordland Høyre vil:

- Innføre «én dør inn» i fylkeskommunen for frivillige organisasjoner.
- Basere offentlig innhenting av informasjon på «bare én gang»-prinsippet for frivillige organisasjoner.
- Gjøre fylkeskommunale lokaler tilgjengelige for frivilligheten når fylkeskommunen ikke bruker dem.
- Etablere en portal for utlån av lokaler i fylkeskommunen for frivillige organisasjoner.
- Legge til rette for at flyktninger og innvandrere får møte bredden av frivilligheten for å finne aktiviteter som passer deres interesser.
- Samordne fylkeskommunens samarbeid med frivilligheten gjennom en egen plan.

10. Folkehelse

Godt folkehelsearbeid og samarbeid med frivilligheten i kommunen og fylket er effektiv forebygging av fremtidige helseplager. Det må legges aktivt til rette for at flere kan være mer fysisk aktive i hverdagen.

Nordland Høyre vil:

- Sikre godt tilrettelagte områder for idrett og friluftsliv i all arealplanlegging.
- Være støttespiller til frivillige organisasjoner og for sikring, drift og tilrettelegging av friluftsområder.
- Bygge ut bedre og sikrere sykkel og gangstiforbindelser, både for å tilrettelegge bedre for sykkel og gangtransport til og fra jobb, og for rekreasjon og mosjon.
- Legge til rette for økt rehabilitering av eksisterende idrettsanlegg. I tillegg jobbe for utbygging av flere idrettsanlegg, og spesielt støtte opp om regionale anlegg som flere kommuner samarbeider om og flerbruksanlegg.

11. Kultur, museer, kulturminnevern og bibliotek

Kultur er selve basisen i et samfunn. Kulturen er limet som gjør at vi føler tilhørighet og stolthet. Kultur er summen av de verdiene vi har utviklet gjennom århundrer og årtusener og som må tas vare på og utvikles videre. Kultur henger tett sammen med folkehelse, kreativitet, livskvalitet, læring og helse, men viktigst av alt er kulturens egenverdi. Kulturen bidrar til å foredle livskvaliteten vår og skaper de øyeblikkene som gir oss stolthet og et glimt av storhet.

Museene er sentrale institusjoner for å ta vare på og formidle vår kulturarv. Uten historien blir vi fattige og mister fort vår identitet. Det er viktig å ta vare på vår kulturarv i form av kulturminner. Fylkeskommunen har en sentral oppgave gjennom fylkeskonservatoren. Vern av kulturminner gir oss mulighet til å ta vare på gamle tradisjoner, gi estetiske opplevelser og skape bånd mellom generasjonene. Eiendommer som omfattes av kulturminnevern vil ofte kunne ha høy attraksjonsverdi og kan benyttes aktivt for å øke Nordlands tiltrekningskraft, særlig for reiselivet.

Et bibliotek skal være et inspirasjonssted for nye tanker og ideer, et sted man kan få tilfredsstilt sin kunnskapstørst og et sted man kan forlate beriket.

Samene er Norges urbefolkning, og samisk har en særstilling ved siden av norsk. Nordland Høyre mener det er viktig å bevare den samiske kulturen.

Nordland Høyre vil:

- Ha et mangfoldig og sterkt kulturliv. Det vil gjøre Nordland til et attraktivt sted å leve og på sikt kunne være med å gjøre fylket vårt til et mer innovativt og skapende samfunn.
- Vil løfte frem den nordnorske kulturarven som er nordlendingenes privilegium.
- Styrke museenes rolle som kunnskapsformidler og kulturarvforvalter.
- Vil benytte den kulturelle skolesekken og bidra til at museene skal være tilgjengelig for alle, blant annet gjennom bruk av digitale medier.

- At kommunene selv er best til å avveie mellom bruk og vern, men fylkeskommunen må tilby kompetanse og råd til enkeltpersoner og kommuner.
- Jobbe for bedre støtteordninger for finansiering av ivaretagelse av eldre kulturminner som enkeltpersoner har i sitt eie.
- At Fylkesbiblioteket skal fylle rollen som pådriver overfor folkebibliotekene. Vi ønsker at bibliotek skal være kunnskapsfremmende, men også gi glede og leselyst for lesingens egen del. Fylkesbibliotekets rolle som pådriver og bibliotekutvikler blir derfor særdeles viktig.
- Bevare og videreutvikle samisk språk og kultur som en viktig del av norsk kulturarv.

12. Nye oppgaver for fylkeskommunen

Nordland Høyre er fornøyd med de foreslåtte overføringer av oppgaver som vil styrke fylkeskommunens mulighet til å bidra til positiv, regional samfunnsutvikling. Forslagene vil styrke demokratiet, desentralisere makt til det beste for innbyggerne, og føre til bedre og mer effektiv bruk av virkemidler.

Den nye strukturen skal være på plass fra 1.1. 2020. Prosessen er ikke fullført og er derfor vanskelig å innarbeide i Nordland Høyres Program. Nordland Høyre er klar til å møte de nye oppgavene som kommer, og vil sørge for at reformen slår best mulig ut for befolkningen i Nordland.